

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 4 (1904)

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1904), Περίοδος Α'

Λόγος επικήδειος επί του νεκρού Αλεξάνδρου Βαρούχα, πρώτου προέδρου της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας ρηθείς εν τῷ Αθήνησι Μτροπολιτικῷ ναῷ τη 1 Φεβρουαρίου 1899

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1577](https://doi.org/10.12681/dchae.1577)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γ. (2013). Λόγος επικήδειος επί του νεκρού Αλεξάνδρου Βαρούχα, πρώτου προέδρου της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας ρηθείς εν τῷ Αθήνησι Μτροπολιτικῷ ναῷ τη 1 Φεβρουαρίου 1899. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 4, 20–23. <https://doi.org/10.12681/dchae.1577>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Λόγος επικήδειος επί του νεκρού Αλεξάνδρου
Βαρούχα, πρώτου προέδρου της Χριστιανικής
Αρχαιολογικής Εταιρείας ρηθείς εν τω Αθήνησι
Μτροπολιτικώ ναώ τη 1 Φεβρουαρίου 1899

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1904), Περίοδος Α' • Σελ. 20-23

ΑΘΗΝΑ 1904

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΑΡΟΥΧΑ

ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΟΣΔΡΟΥ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ουθεΐς ἐν τῷ Ἀθήνηδι Μητροπολιτικῷ ναῷ

τῇ 1 Φεβρουαρίου 1899.

Υ Π Ο

Γ. ΛΑΜΠΙΑΚΗ

Λιενθιντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Μουσείου.

Σεβαστὲ πρῶτε Πρόεδρε τῆς ἐν τῇ ἀναγεννηθείσῃ
Ἑλλάδι ἰδρυθείσης Χριστ. Ἀρχ. Ἐταιρείας.

Ὅτε ὀλίγοι τινές, ἐννοοῦντες τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τῶν μνημείων τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος, ποιοῦντες καὶ ἀλοοῦντες ἐβλέπομεν τὴν ἀναληθίαν καὶ ἀδιαφορίαν τῶν περὶ ἡμᾶς, περὶ Σὲ συνήλθομεν, περὶ Σὲ συνεσπειρώθημεν, Σὲ ὡς Πατέρα ἐκνκλώσαμεν, καὶ πρὸς Σὲ μόνον, τὰ ὄμματα, νέοι ἡμεῖς τότε, πλήρη ἐλπίδος ἐστρέψαμεν.

Θάρρος, μᾶς ἔλεγες, καὶ ἡ πατρὶς θὰ ἐδλογήσῃ τὸ ἔργον ἡμῶν. θάρρος, καὶ ἡ Ἱστορία μίαν ἡμέραν θὰ λαλήσῃ περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα τότε, ἔσθ' ὅτε καὶ ὑπὸ τὴν εἰρωνείαν **ἐκλάμψων πολιτῶν**, ἠρξάμεθα συλλέγοντες.

Τῇ 23 Δεκεμβρίου τοῦ 1884 ὑπὸ τὴν προσωρινὴν προεδρείαν Μαράτου τοῦ ἀειμνήστου ἱατροῦ, εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τακτικὴν ἐκλογὴν Σου προέβημεν, γηραιὲ Ἀλέξανδρε, ὡς προέδρον τῆς ἰδρυθείσης πρώτης ταύτης ἐν Ἑλλάδι Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἐται-

ρείας, σκοπούσης τὴν διάσωσιν τῶν ὁσημέραι καταστρεφομένων μνημείων τῆς Χριστιαν. τέχνης, σκοπούσης τὴν σπουδὴν καὶ διάδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανικοῦ πνεύματος, τοῦ καὶ πάλιν ἐν τῇ κολυμβήθρα τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανικῆς τέχνης τὴν ἀνθρωπότητα διαπλάσαντος. Τῇ 8 δὲ Ἰανουαρίου τοῦ 1885, ἡ νῦν νεκρὰ δεξιὰ Σου, ὑπέγραψε τὴν πρώτην ἀνὰ τὸ Κράτος καὶ τὴν Εὐρώπην Ἐγκύκλιον, ἐν ἣ περιεγράφοντο αἱ καταστροφαὶ τῶν μνημείων τῆς Χριστιαν. τέχνης, ἐγνωρίζετο ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον, τίς ἡ ἀξία τῆς ἀπὸ τῶν μνημείων θεολογίας, προὐκαλεῖτο δὲ καὶ ἀνεζητεῖτο καὶ ἡ ἐλάχιστη ἔστω συνδρομὴ πάντων, καὶ ὁ ἐλάχιστος ἔστω οἴτου κόκκος μνημείου τέχνης, εἰς τὴν πανελλήνιον ταίτην ἄλλω τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος. Τὰ πρῶτὰ Σου δῶρα, τὸ μέγα ἀρχιερατικὸν ὠμοφόριον, τὸ χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, τὰ χρυσοκέντητα ὑπομάνικα καὶ ὁ χρυσοκέντητος ἀκτινωτὸς πόλος τοῦ ποτε Μητροπολίτου Ἐφέσου Συμονήλ, μετὰ τῆς πενήμιου ἀρχιερατικῆς ῥάβδου, ἦν Γρηγόριος ὁ Ε' αὐτῷ ἐδωρήσατο, καὶ τοῦ μολυβδίνου ἀγγείου, ὅπερ ἐν ταῖς περιοδεῖαις αὐτοῦ ὁ αὐτὸς αἰδιμος Μητροπολίτης περιέφερε, ταῦτα, τὰ καὶ τοὺς πρώτους ἀριθμοὺς ἐν τῷ Κώδικι τοῦ ἡμετέρου Μουσείου κατέχοντα, ἐχρησίμευσαν καὶ ὡς ὁ πρῶτος πυρὴν καὶ ὡς ἡ πρώτη ζέμυ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἡμετέρου Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Ὡς πρῶτος δὲ οἶκος, ὡς πρώτη στέγη φιλοξενήσασα τὰ ὕστερα, τὰ ἐξ ἀμαθείας ὀρφανά, τὰ τῆδε κάκεισε παραρριπιτόμενα τίμα ταῦτα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος ἀντικείμενα, ἐχρησίμευσεν ὁ Σὸς οἶκος, ἡ Σὴ στέγη, τὰ σὰ πλήρη στοργῆς δώματα. Ἰσασι τῶν λεγομένων ἡμῶν τὴν ἀλήθειαν, οἱ καὶ ἀπαξ τότε τὸν Σὸν οἶκον ἐπισκεφθέντες.

Ἀν ἐβραδύνομεν καὶ τῇ 10 Μαρτίου ἰδίου ἔτους ἡ Α. Μ. ἡ Σεπτῆ ἡμῶν Ἀνασσα ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀξίαν τῶν μνημείων τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, ἥτις τῷ 955 ἐν μέσῳ ἀρρήτου μεγαλείου καὶ δόξης ἔδιδε τὸ βάπτισμα εἰς ἔξοχον τῆς Ρωσσίας Ἡγεμονίδα, τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, ἥτις καὶ πίπτουσα

εἰς τὸ ἔθνηκόν ἐκεῖνο ναυάγιον ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην ἔδιδε νύμφην Ἰβάν τῷ Γ' τὴν Σοφίαν τῶν Παλαιολόγων, ἡ Α. Μ., λέγομεν, μετὰ τοσοῦτων αἰῶνων πάροδον, ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Χριστιανικὴν Μητέρα Ἑλλάδα, ὡς νύμφη δανεία ἐρχομένη, προθύμως πάνυ ἔθετο ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς Προστασίαν τὴν ὑπὸ Σοῦ προεδρευομένην Χριστιανικὴν ταύτην Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν, πλουσιοπάτως συνάμα δωρεὰς τῷ ἡμετέρῳ Μουσεῖῳ εὐμενῶς ἀποσιεῖλασα. Ὅτι δὲ τὸ πρῶτον ἡ καθ' ἡμῶς Χριστ. Ἀρχαιολ. Ἐταιρεία σιεντορεία τῇ φωνῇ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον ἀνεκίρηνεν, ὅτι τὰ ψηφιοθετήματα τῆς Μονῆς Δαφνίου ἐν συγκρίσει καὶ σχέσει πρὸς τὰ ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Βενετίᾳ, ἐν Σικελίᾳ καὶ ἀλλὰχοῦ ὑπάρχοντα, τοιαῦτα, τὰ τῆς Μονῆς Δαφνίου εἰσὶ μοναδικὰ ἔργα ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ὅτι αἱ βλάβαι τῶν σεισμῶν καὶ τῶν χειμώνων εἶχον διασαλεύσει τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Ναοῦ, πρὸς Σὲ καὶ πάλιν, τὸν ἡμέτερον ἀγαπητὸν Πρόεδρον διὰ μακρᾶς ἐκθέσεως τὸ ἡμέτερον Συμβούλιον ἀπειτάθη, ὡς τὸν μόνον ποιοῦντα ὡς τὸν μόνον δυνάμενον καὶ γινώσκοντα νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ οὗ αἱ ἐνεργεῖαι, διὰ πολλῶν φάσεων κατέληξαν εἰς τὸ νῦν εὐάρεστον ἀποτέλεσμα, τῆς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ νῦν Ἀντιπροέδρου τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας, διασώσεως τοῦ ἐκπάγλου ὠραιότητος Ναοῦ τῆς Μονῆς Δαφνίου.

Ἦρχισαμεν ἐκ τοῦ μηδενός, μόνον ζῆλον, καὶ ζηλωτὴν Πρόεδρον, Σὲ ἔχοντες, καὶ ὅμως, σήμερον ἐν τῷ καθ' ἡμῶς Μουσεῖῳ ἀριθμοῦμεν χιλιάδας ἀντικειμένων, χιλιάδας ἐπιγραφῶν, ἑκατοντάδας ἀρχιτεκτονικῶν κατόψεων, ἄς ἀνὰ τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος καθ' ἕκαστον ἔτος περισυλλέγομεν, ἑκατοντάδας φωτογραφικῶν ἀποτύπων, ἑκατοντάδας σχεδιογραφημάτων, ἑκατοντάδας Χειρογράφων Κωδίκων, ἑκατοντάδας χρυσοῦφάντων ἀμφίων, ἱερῶν σκευῶν, πολυτίμων πάντων μνημείων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος. Ὅσφ δὲ μεγάλοι καὶ ἂν γίνωμεν, οὐδέποτε, οὐδὲ ἡ μετὰ αἰῶνας ἱστορία θέλει λησμονήσῃ, ὅτι τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ὁ Ἀλέξανδρος Βαρούχας ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς καὶ ὁ πρῶτος αὐτῆς Πρόεδρος, ὃν σήμερον, εἰς τοὺς ἀμετακλήτους

νόμους τοῦ ἑλικοῦ κόσμου ὑποκείμενα, συνοδεύουσιν αἱ εὐχαὶ τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν, αἱ εὐλογίαι τῶν πρώτων καὶ νῦν ἱεραρχῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη πάντων ἡμῶν, ἀναφωνούντων αὐτῶ, τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη».

Π Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Ι Σ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

Γ. ΚΟΖΑΚΗ ΤΥΠΑΛΔΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ἑηθεῖσα ὑπὸ Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

Ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ ἐκ φύλλων δάφνης ἱεροῦ
μονογράμματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐοίτιμε Ἀντιπρόεδρε,

Τὸ ἱερὸν τοῦτο τοῦ Ἰησοῦ Μονόγραμμα, ἐκ φύλλων Δάφνης, σύμβολον τῶν ἀμαράντων ἀνθέων, ἃ δι' ὄλον τοῦ εὐγενοῦς Σου βίον ἐκαλλιέργησας, εὐλαβῶς Σοι προσφέρει ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία.

Ἐν ᾧ δέ, τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ ταύτῃ Ἑβδομάδι, ἀναβαίνεις εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ὅπως ΕΚΕΙ τοῦντεῦθεν τὸ συνεχὲς καὶ αἰώνιον Πάσχα ἐορτάζης, ἀόρατος φωνή, ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς γηραιᾶς Ἀκροπόλεως ἐξερχομένη, εἰς ἅπαν τὸ Ἑλληνικόν, γνήσιον Σὲ ἀνακηρύττει τοῦ Περιζέου καὶ τοῦ Φειδίου θαναμαστῆρ, ἐν ᾧ συγχρόνως ἀπὸ τοῦ στενοῦ τῆς Ἱερᾶς Ὀδοῦ κατὰ τὸ Ποίξιλον Σὲ εὐλογοῦσιν οἱ Ἅγιοι τῆς Μονῆς Δαφνίου, οὓς ἀπὸ τῆς